

Oqaasiliortut ataatsimiinnerat

Sisamanngorneq, Maajip 18-anni 2015, nal. 13.00 Oqaasileriffimmi.

Peqataasut: *Carl Chr. Olsen, Stephen Heilmann, Karl Møller*

Peqataasinnaanani nalunaartoq: *Eva Møller Thomassen*

Erninermut atatillugu sulinngiffeqartoq: *Katti Frederiksen*

Allatsi: *Judithe Denbæk*

- 1) Siulittaasoq tikilluaqqusivoq
- 2) Kingullermik ataatsimiinnermit imaqarniliaq martsip 19-ianni 2015-imeersoq taamaatsillugu akuerineqarpoq
- 3) Oqaasiliortunut saaffiginnissutit

a) Taaguut ‘nunap inoqqaavi’

Oqaasiliortut aalajangerput taaguummumt nassuiaat Oqaasiliortut siulittaasuata 2012-imi (imaqarniliaq: 08.02.12) assinganik saaffiginnissuteqartumut nassuiaatigereernikuusimasaa maanna saaffiginnittumut nassiunneqassasoq, aammattaaq radiukkut aallakaatitassiamut “Aperiinnariarit”-mut ingerlateqqinneqassasoq, pineqartoq saaffiginnissutigineqallattaasarmat. Eqqartorneqarpoq “nunap inoqqaavi” tassaammata nunaqaqqaartut kinguaavi, nunallu inuui tassaallutik nunaqavissut, taakkualu kalaaliinnaanatit aamma allamiuusinnaammata, assersuutigalugu qallunaat. Taaguut isumaqatiginnissutigalugu aalajangigaammata akuerisaallunilu allangortinneqassanngitsoq Oqaasiliortut inerniliipput. (Ulloq maajip 22-iani 2015, Aperiinnariarit aaqqissuussisuanut Stina Skiftemut ingerlateqqinneqarpoq, qujarutigineqarluni).

b) Aapapaqutsuk/aapapaqutsuk

Saaffiginnissutigineqarpoq aalisakkat taaguutaat ‘aapapaqutsuk’ aalisakkanut assigiinngitsunut taaguutigittinneqartoq, qallunaatut taaneqartartunut: *rokke* aamma *hornulk*. Aapapaqutsuk *hornulk*-imut taaguutaanngitsoq erseqqissaatigineqarpoq, *hornulk* kalaallisut tassaammata kanajorluk, aammattaaq *rokke*-mut taaguutaanngitsoq erseqqissaatigineqarluni *rokke* tassaammata allernaq imaluunniit tarraleqisaaq. Siornatigut Oqaasiliortuni sammineqarnikuusimasuni uumasut taaguutaannut tunngasuni ilaatigut toqqammavigineqarsimasumi atuakkami kalaallisut oqaatsinik allattorsimaffimmi “Dansk-Grønlandsk Tolk”-imi Carl Ryberg-ip ukioq 1891-imi saqqummersissimasaani (naqitertiffia: Kjøbenhavn:

Direktoratet for den Kongelige grønlandske Handel) allassimasutut aapapoqutsuk skivefisk-inik taaneqartartunut ilaavoq: Skivefiske-arter: aapapoqutsuk, amersulaaq, nipisarluk, nipisarluarsuk. *Skivefisk-it www.ordnet.dk naapertorlugu tassaallutik: "benfisk af familien Cyklopteridæ (tidligere: Discoboli), hvis bugfinner er sammenvoksede til en sugeskive"* kalaallisunngorlugu: "aalisakkat saanillit ilaqutariit tassaasut *Cyklopteridæ* (siornatigut taaneqartartut: *Discoboli*), anguutai imminnut katigullutik naasimasut nipittaatinnguullutik".

Saaffiginnissummi nassuiaat ilanngunneqarsimasoq aapapaqutsuk nipisatut nipittaateqartoq, taaneqarsimasorlu *ringbug* tunngavigalugit Oqaasiliortut aalajangerput aapapaqutsuk *grønlandsk ringbugimut* taaguutitut atussasoq akueralugu, *grønlandsk ringbug* atuagaq uumasunut tunngasoq "Kalaallit Nunaata Uumasui – Aalisakkat Timmissat Miluumasut" (atuakkiortut Bent Muus, Finn Salomonsen aamma Christian Vibe – Kalaallit Nunaanni Naqiterisarfik) naapertorlugu qulaani taaneqartut ilaqutariit cyklopteridae-nut *grønlandsk ringbug* ilaammat ringbugillu akornanni nipittaatilittaammat (qupp. 138). (Ataatsimeereernerup kingorna Oqaasiliortut ataatsimiinnerannit imaqarniliami 19.12.13-imeersumi Ilnniusiorfiup naqitigassaminnut atatillugu saaffiginnissutigisimasaani uumasut taaguutaannut tunngasut akornanni Oqaasiliortut akuerisimasaat naammattoorneqarpoq: siutaasalik=grønlandsk ringbug. Oqaasiliortut ataatsimiinnissaata tulliani isummerfigeqqitassatut ingerlateqqinneqassaaq).

c) Isummamik paasiniaaneq: arfersaneq

Kalaallisut kisitsinermi arfersaneq/arfersanillit 'arfarsaq'-mit imaluunniit 'arfarsaq'-mit aallaaveqaraluarnersoq paasiniaaniaasumut Oqaasiliortut nassuiaatigaat 'arfarsaq'-qanngitsoq, taamaallaat 'arfak' tassaasoq eqeqqup killinganiit assaap sinaa.

Isumaliutersuutigineqarpoq –saq 'arfarsaq' eqqarsaatigalugu tunngaveqarsinnaasoq arfaviunngimmat, qulakkeerneqarngilarli.

d) Skizofreni

Saaffiginnissutigineqarpoq nappaatip *skizofreni*-p kalaallisut taaguutaa eqqorluarnersoq, tassungalu atatillugu SH-p nassuiaatigaa tarnip pissusaanik ilinniutini tamani 'tarneq' (sind) taaguutitut atorineqartarmat. Nappaatip ersiutai aallaavigalugit taaguutissatut siunnersuutigineqartoq 'eqqarsartaatsimigut napparsimasoq' tulluurtutut igineqaraluartoq oqaaseq 'eqqarsartaaseq' nammineq aqussinnaasamik ajortumik isumaliortluni iliuuseqartarnertut paatsuugassaanninnissaa pingaartillugu Peqqinnissaqarfinni taaguusersuutini nassuiaat skizofreni= skizofreni (isummakut nappaatigalugu avissimasutut ilineq) atuutiinnassasoq aalajangerneqarpoq, nassuiaallu uniffik annileriarlugu ilaneqassasoq

imaattumik: *aamma allanit allaanerusumik paasinnittarsinnaasoq.*

Skizofrenimik nappaatillit napparsimaleraangamik atugarisinnaasaata ilaat qallunaatut taaneqartartoq *vrangforestillinger* tunngavigalugu.

e) Palliation aamma hospice

Saaffiginnissutip aappaa hospice-imut tunngasoq pillugu taaguutit piusut ajunngitsut Oqaasiliortut isummerput, tassaasut Oqaasersiuut malillugu *[napparsimmavik] ajorunnaarsinnaanngitsut toqujartorfissaat*, Oqaasileriffiullu nittartagaani *‘ajorunnaarsinnaanngitsut eqqissiertortarfiat’*. Palliation-imut tunngatillugu Peqqissaanermut Ilinniarfik saaffigineqarsimavoq maanna Peqqinnissaqarfinni taaguusersuutit malillugu taaguutaasumi: ‘palliativ behandling=ippinnarunnaarsarlugu katsorsaaneq’ isummerfigeqqullugu, tassanilu isummersuutigisaat Oqaasiliortut taperserpaat, tassa oqaaseq ‘katsorsaaneq’ piartuutaasumik nappaatilinnik sullissinermi atussallugu tulluanngitsoq, toqujartuutaasumik nappaatit katsorsarneqarsinnaanngimmata. Palliation-imut kalaallisut taaguutitut akuerineqarpoq: ‘piartortunik/peruluttunik ippinnarunnaarsaaneq’.

f) Biomasse

Biomasse kalaallisut qanoq taaneqartarnera pillugu saaffiginnissummut atatillugu atuakkami ‘Kalaallit Nunaat. Pinngorfik pinngorarfik – Kalaallit Nunaata økologiianik ilinniut’-imit nassuiaat imaattoq tunngavigalugu: *biomasse=uumasut/naasut annertussutsimut aalajangersimasumut oqimaassusiat*, Oqaasiliortut akueraat taaguummumut *uumasut/naasut*-nut taarsiullugu *uumassusillit* ataatsimut taaguusiullugu, *biomasse* oqaasersiatut atuinnaarlugu nassuiaaserneqassasoq: *biomasse=uumassusillit annertussutsimi aalajangersimasumi oqimaassusiat*.

g) Allaffeqarfiup atia

Namminersorlutik Oqartussat Isumaqaatiginninniartarfianni allaffik *Kontoret for Personalejura og Overenskomster* kalaallisut taaguuserniarlugu siunnersoqqusut Oqaasiliortut aalajangerput saaffiginnittut namminneq siunnersuutigisaat akueralugu: *Sulisogarnermi Inatsisilerinermut Isumaqaatigiissutilerinermullu Allaffik*.

h) Topo grønland

Asiaq-mit saaffiginnissut Garmin-ip GPS-iutaanni digitaliusumik nunap assinganik isiginnaarutissap kalaallisut qanoq taaguuteqarnissaanik siunnersoqqussummut tunngatillugu Oqaasiliortunit aalajangerneqarpoq taaguusiunneqassasoq *Kalaallit Nunaat*.

i) Traditionel, moderne, sen-moderne

Saaffiginnissutigineqartut oqaaseqatigiinni imaattuni: *“Hvor meget oplever du, at de tre epoker – det traditionelle, det moderne og det sen-*

moderne – betyder i din dagligdag?”, oqaatsit pingasut ukuusut: *det traditionelle, det moderne* aamma *det sen-moderne* kalaallisut qanoq taaguuteqassanersut Oqaasiliortut taaguutit isumaanik paasisat aallaavigalugit aalajangerpaat tassaassatut:
det traditionelle=qangatut
det moderne=nutaaliat
det sen-moderne=nalerput
Sen-moderne-mut atatillugu maannamut ordbogini
naammattuugassaasoq *senmoderne samfund=inuiaqatigiit kingusissumik ineriartortut* eqqunngitsumik atugaasoq atorunnaarlugu, inuiaqatigiit kinguarsimasut pineqaratik piffissamut nalitsinnut tunngasuummat.

4) Taasariaqartut allat

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Carl Chr. Olsen
Siulittaasoq

Judithe Denbæk
Allatsi